

Nr 86.

Ankom till riksdagens kansli den 13 maj 1924 kl. 5.30 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till tullverket jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Uti den till riksdagen den 2 januari 1924 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1924—1925 har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln (punkt 19) föreslagit riksdagen att *dels* besluta, att antalet ordinarie befattningar vid tullverket jämte de för vederbörande befattningshavare avsedda lönegrader enligt den i 9 § av avlöningsreglementet intagna löneplan skall bestämmas i enlighet med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden ovanberörda dag föreslagits;

dels för budgetåret 1924—1925 för tullverket godkänna följande

Ordinarie stat.

A. Avlöningsstat.

Generaltullstyrelsen.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i>		
<i>anslag</i>	kr.	439,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	20,000
Arvode till tullverkets ombudsman	»	2,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattnings-		
havare m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	160,000

Tullstaten.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i>		
<i>anslag</i>	kr.	10,084,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	180,000
Arvoden till två laboratorieföreståndare, å		
högst 1,000, respektive 500 kronor för år		
räknat	»	1,500
Avlöningar till icke-ordinarie befattnings-		
havare m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	1,771,000
		kr. 12,657,500.

B. Indragnings- och övergångsstater.

Avlöningar till tjänstemän å indragnings- och övergångs-	
stater	kr. 55,670.

C. Pensionsstater.

Pensioner till avskedade tjänstemän, <i>förslags-</i>	
<i>anslag</i>	kr. 475,000
Pensioner till avlidna tjänstemäns änkor och	
barn, <i>förslagsanslag</i>	» 25,000
Gottgörelse till tullstatens enskilda pensions-	
inrättning för mistade andelar av avlöning	
vid vakanta tjänster	» 13,000 kr. 513,000.

D. Omkostnadsstat.

Kostnader för avdömande av tullmål, <i>förslags-</i>	
<i>anslag</i>	kr. 37,300
Resekostnads- och traktamentsersättningar	
m. m., <i>förslagsanslag</i>	» 95,000
Hemliga utgifter	» 4,000
Övriga kostnader för tullverket, <i>förslagsanslag</i> »	1,637,530 » 1,773,830.

Summa *förslagsanslag* kr. 15,000,000;

dels i riksstaten uppföra ordinarie förslagsanslaget för tullverket med ett mot statens slutsumma svarande belopp av 15,000,000 kronor, att direkt utgå av tullmedel;

dels ock förklara, att sådan å den 31 december 1922 gällande ordinarie stat eller å en äldre övergångsavlöningsstat kvarstående tjänsteman vid tullstaten, som ej anmält sig icke vilja övergå på den nya staten, må under budgetåret 1924—1925 efter Kungl. Maj:ts bestämmande komma i åtnjutande av tillfälligt lönetillägg till belopp, vilket kan anses stå i lämpligt förhållande till den tjänstgöring, som må komma att krävas av vederbörande, eller eljest kan prövas skäligt, dock icke i något fall till högre belopp, för år räknat, än som genom kungörelsen den 22 juni 1921 (nr 444) angående tillfälliga lönetillägg åt viss personal vid tullverket för år 1922 blivit bestämt.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 34—63 i det vid statsverkspropositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden den 2 januari 1924.

Sedan riksdagen i skrivelse den 6 juni 1923, nr 286, anmält sina beslut i anledning av Kungl. Maj:ts under sjunde huvudtiteln av 1923 års statsverksproposition gjorda framställning angående tullverkets utgifts-stater för budgetåret 1923—1924 m. m., har Kungl. Maj:t den 15 juni 1923 för nämnda budgetår för tullverket fastställt följande

Ordinarie stat.

A. Avlöningsstat.

Generaltullstyrelsen.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kr.	485,300
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	20,000
Arvode till tullverkets ombudsman	»	2,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	60,000

Tullstaten.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kr.	9,876,900
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	120,000
Arvoden å högst 1,500 kronor, för år räknat, till två laboratorieföreståndare	kr.	3,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	1,503,500
		kr. 12,070,700.

B. Indragnings- och övergångsstat.

Avlöningar till tjänstemän å indragnings- och övergångsstat, <i>förslagsanslag</i>	kr.	166,000.
--	-----	----------

C. Pensionsstat.

Pensioner till avskedade tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kr.	400,000
Pensioner till avlidna tjänstemäns änkor och barn, <i>förslagsanslag</i>	»	25,000
Gottgörelse till tullstatens enskilda pensionsinrättning för mistade andelar av avlöning vid vakanta tjänster	»	13,000
		kr. 438,000.

D. Omkostnadsstat.

Kostnader för avdömande av tullmål, <i>förslagsanslag</i>	kr.	22,300
Resekostnads- och traktamentsersättningar m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	80,000
Hemliga utgifter	»	6,000
Övriga kostnader för tullverket, <i>förslagsanslag</i>	»	1,789,300
		kr. 1,897,600.

Summa *förslagsanslag* kr. 14,572,300.

I en särskild specifikation av utgiftsstaten för tullverket, vilken såsom bilaga fogats vid statsverkspropositionen och som här nedan intagits, hava Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag beträffande de olika anslagsbeloppen sammanställts. För jämförelse har utskottet i denna specifikation vid de poster, i vilka ändring föreslagits i förhållande till de av Kungl. Maj:t för budgetåret 1923—1924 upptagna posterna, inom parentes infört de för sagda budgetår upptagna anslagsbeloppen. I de poster, vid vilka någon jämförelsepost icke upptagits, har någon ändring i anslagets storlek icke ifrågasatts med undantag för posten till inköp av fortskaffningsmateriel för kustbevakningen (fyra tulljagare), för vilket ändamål särskilda medel för innevarande budgetår ej äskades.

	Kronor	Kronor
<i>A. Avlöningsstat.</i>		
Generaltullstyrelsen.		
<i>Avlöningar till ordinarie tjänstemän:</i>		
Förslagsanslag till avlöningar åt ordinarie befattningshavare hos generaltullstyrelsen	kr. 438,000 (433,575)	
Förslagsbelopp till personliga lönetillägg och ersättning för indragna extra inkomster ävensom till läkarvård och medikamenter samt begravningshjälp	» 1,000 (1,725)	439,000 (435,300)
<i>Vikariatsersättningar:</i>		
Förslagsanslag		20,000
<i>Arvode till tullverkets ombudsman:</i>		
Anslag		2,000
<i>Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.:</i>		
Förslagsanslag till avlöningar åt vissa icke-ordinarie befattningshavare, arvoden åt extra befattningshavare samt gratifikationer	160,000 (60,000)	621,000 (567,300)
Tullstaten.		
<i>Avlöningar till ordinarie tjänstemän:</i>		
Förslagsanslag till avlöningar åt ordinarie befattningshavare vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning	kr. 9,900,600 (9,623,914)	
Förslagsanslag till kallortstillägg och kallorts- traktamenten	» 50,000 (55,000)	
Förslagsanslag till felräkningspenningar	» 14,000	
Förslagsanslag till personliga lönetillägg samt ersättning för indragna extra inkomster	» 80,000 (134,000)	
Förslagsanslag till läkarvård och medikamenter samt begravningshjälp	» 40,000 (49,986)	10,084,000 (9,876,900)

	Kronor	Kronor
Vikariatsersättningar:		
Förslagsanslag	180,000 (120,000)	
Arvoden till två laboratorieföreståndare:		
Anslag till arvoden åt föreståndare för lokala laboratorierna i Göteborg och Malmö med högst 1,000 respektive 500 kronor för år räknat	1,500 (3,000)	
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.:		
Förslagsanslag till arvoden åt tullexpeditions- och gränstullstationsföreståndare	kr. 13,500	
Förslagsanslag till arvoden åt vissa icke-ordinarie befattningshavare, arvoden åt extra befattningshavare samt gratifikation	» 1,700,000 (1,230,000)	
Förslagsanslag till läkarvård och medikamenter samt begravningshjälp	» 7,500 (10,000)	
Förslagsanslag till ersättning för övertidstjänstgöring	» 50,000 (250,000)	1,771,000 (1,503,500)
B. Indragnings- och övergångsstater.		
Anslag till avlöningar till tjänstemän å indragnings- och övergångsstater		55,670 (166,000)
C. Pensionsstater.		
Förslagsanslag till pensioner åt avskedade tjänstemän	475,000 (400,000)	
Förslagsanslag till bestridande av den genom Kungl. Maj:ts reglemente den 16 februari 1833 stadgade pensionering av avlidna tjänstemäns änkor och barn	25,000	
Anslag till gottgörelse till tullstatens enskilda pensionsinrättning för mistade andelar av avlöning vid vakanta tjänster ...	13,000	513,000 (438,000)
D. Omkostnadsstaten.		
Kostnader för avdömande av tullmål:		
Arvode till särskild ordförande i gränstullrätten inom Norrbottens län	kr. 2,000	
Arvode till tolk för finska språket vid samma gränstullrätt	» 300	
Förslagsanslag till gottgörelse åt rådhusrätterna för avgörande av tullmål	» 35,000 (20,000)	37,300 (22,300)
Resekostnads- och traktamentsersättningar m. m.:		
Förslagsanslag till ersättning för flyttningkostnad	kr. 20,000	
Förslagsanslag till rese- och traktamentskostnader	» 75,000 (60,000)	95,000 (80,000)

	Kronor	Kronor
<i>Hemliga utgifter:</i>		
Anslag	4,000 (6,000)	
Övriga kostnader för tullverket:		
Arvode till präst i Sandhamn..... kr. 250		
Arvode till skollärare i Landsort (före stationens förflyttning till Regarn)..... » 70		
Förslagsanslag till byggnader, hyror och tomtören » 75,000 (100,000)		
Förslagsanslag till underhåll och drift av fort- skaffningsmateriell » 184,000		
Förslagsanslag till expenser » 550,000 (600,000)		
Förslagsanslag till telegramporto » 20,000 (60,000)		
Förslagsanslag till gratifikationer åt kronolots- och kanalpersonal » 1,000		
Förslagsanslag till legor för fortskaffningsmateriell » 175,000 (248,000)		
Förslagsanslag till utbildning i tulltjänsten » 25,000 (50,000)		
Förslagsanslag till beklädnad och beväpning..... » 16,000		
Förslagsanslag till beslagarandelar samt tullstatens enskilda pensionsinrättnings andelar av böter... » 90,000		
Förslagsanslag till särskilda åtgärder för bekäm- pande av olovlig varuinförsel m. m. » 150,000 (300,000)		
Förslagsanslag till diverse utgifter » 171,210 (139,980)		
Förslagsanslag till inköp av fortskaffningsmateriell för kustbevakningen » 180,000	1,637,530 (1,787,300)	1,773,830 (1,897,600)
Summa kronor		15,000,000 (14,572,300)

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått följande motioner, nämligen:

dels två motioner, väckta den ena (nr 34) inom första kammaren av herr *K. A. Andersson* och den andra (nr 39) inom andra kammaren av herr *O. Osberg*, vari yrkats, att riksdagen icke måtte bifalla Kungl. Maj:ts förslag att anskaffa ytterligare fyra tulljagare och alltså minska det av Kungl. Maj:t under punkt 19, sjunde huvudtiteln, till övriga kostnader för tullverket, äskade anslaget 1,637,530 kronor med 180,000 kronor till 1,457,530 kronor;

dels en inom andra kammaren av herr *A. Ljungberg* väckt motion (nr 38), vari alternativt hemställts, att något anslag för ytterligare anskaffning av tullkryssare icke nu måtte av riksdagen beslutas eller att ett belopp av 50,000 kronor måtte beräknas för ändamålet i årets stat;

dels en inom första kammaren av herrar *T. Julin* och *E. J:son Thulin* väckt motion (nr 73), i vilken hemställts, att riksdagen måtte besluta, att stadgandet i kungl. kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 368), under B, punkt 3, stycket 3, måtte utsträckas att omfatta en var, som före 1917 års utgång antagits till e. o. kammarskrivare vid lokaltullförvaltningen och som med eller efter ingången av år 1923 vunnit eller vinner befordran till ordinarie kammarskrivare;

dels en av sistnämnda motionärer väckt motion (nr 74), vari föreslagits, att riksdagen måtte besluta att tillerkänna tulltjänsteman, som omedelbart före det nu gällande avlöningsreglementets ikraftträdande var förordnad å tjänst på tullverkets extra stat eller i omedelbar eller medelbar succession efter å sådan tjänst förordnad tjänsteman eller å tjänst, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut skolat, i avbidan på tullverkets omorganisation, icke besättas med ordinarie innehavare utan uppehållas på förordnande eller i omedelbar eller medelbar succession efter sålunda förordnad tjänsteman,

dels rätt att icke lida minskning i honom förut tillkommande förmån i fråga om semester, varvid en månad alltid skall räknas som 30 dagar,

dels rätt till avlöningsbelopp, som omförmåles i Kungl. Maj:ts kungörelse den 15 juni 1922 (nr 369) (s. k. övergångsavlöning),

dels ock rätt till personligt dyrtidstillägg enligt kungl. kungörelsen den 15 juni 1921 (nr 356) och den 15 juni 1923 (nr 265);

dels en inom andra kammaren av herrar *Cl. Lindskog* och *C. Lovén* väckt motion (nr 50), däri hemställts, att riksdagen måtte besluta, att även för tidsperioden 1 juli 1920—30 juni 1921 tillerkänna tjänstemän i tullverket, förordnade å tjänst på extra stat eller i medelbar eller omedelbar succession efter å sådan tjänst förordnade tjänstemän, ålderstillägg i enlighet med de bestämmelser, som under sagda tid tillämpats å tullverkets ordinarie tjänstemän;

dels ock slutligen en inom andra kammaren av herrar *A. Ljungberg* och *A. Anderson* i Råstock väckt motion (nr 105), vari hemställts, att riksdagen ville besluta om sådan ändring i de särskilda bestämmelser (Svensk författningssamling nr 368 år 1922), som från och med den 1 januari 1923 skola lända till efterrättelse beträffande tjänstemän vid generaltullstyrelsen och tullstaten, att de från och med den 1 juli 1924 må erhålla följande lydelse, nämligen:

med ordinarie befattning — — — den ordinarie befattningen;

tjänsteman vid tullverket, — — — hänsyn icke tagas därtill;

tjänsteman, vilken omedelbart — — — för kammarskrivare bestämda lönegraden;

tjänsteman vid tullverket, — — — för varje tjänstgöringsdag;

tjänsteman vid tullstaten, tillhörande någon av 1—8 lönegraderna enligt avdelning B eller 1—5 lönegraderna enligt avdelning C i 9 § av avlöningsreglementet, må jämväl i andra fall än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, erhålla erforderlig läkarevård jämte läkemedel på tullverkets bekostnad, dock att

vård å sjukhus, sanatorium eller annan dylik vårdanstalt icke må vid sådant sjukdomsfall bestridas av tullverkets medel under tid, då tjänstemannen åtnjuter oavkortad lön;

tjänsteman, som omedelbart före avlöningsreglementets ikraftträdande för tullverket tillhör generaltullstyrelsens ordinarie vaktbetjäning och i sådan egenskap äger åtnjuta läkarevård jämte läkemedel på tullverkets bekostnad, må, så länge han kvarstår i ordinarie tjänst inom styrelsens vaktbetjäning, såsom personlig förmån tillgodonjuta enahanda rätt till kostnadsfri läkarevård jämte läkemedel, som, enligt vad nyss nämnts, tillkommer vissa tjänstemän vid tullstaten;

anslag, som vid vissa — — — för anslaget skall hållas;

*Utskottets
yttrande.*

Vid prövning av de sålunda i fråga om anslaget till tullverket och dess befattningshavare framlagda förslagen har utskottet först till behandling förehaft de motioner, som avse beredande av vissa förmåner utav avlönings natur åt de i motionerna omförmälda grupper av befattningshavare.

Över dessa motioner har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande från allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

I detta utlåtande har lönenämnden inledningsvis erinrat om, hurusom det förvaltningsområde, som i motionerna avsåges, sedan längre tid tillbaka, i vad personalförhållandena anginge, intagit en viss särställning i jämförelse med andra förvaltningsgrenar. Inom tullverket hade sålunda, vid sidan av den ordinarie personalen, förefunnits vissa grupper av befattningshavare, som, ehuru de icke innehåft ordinarie anställning, likväl ansetts böra i vissa hänseenden jämnställas med ordinarie tjänstemän. En grupp av befattningshavare med en dylik mellanställning mellan ordinarie tjänstemän och den i vanlig mening icke-ordinarie eller extra personalen utgjordes av personer, förordnade å tjänst på tullverkets extra stat eller i omedelbar eller medelbar succession efter sålunda förordnade tjänstemän. Vidare vore här att omnämna de tjänstemän, vilka förordnats å befattningar, som Kungl. Maj:t genom särskilda beslut förklarat skola, i avbidan på tullverkets omorganisation, icke besättas med ordinarie innehavare utan uppehållas på förordnande, ävensom de befattningshavare, vilka förordnats såsom succedenter i omedelbar eller medelbar följd efter nämnda tjänstemän.

Nu angivna grupper av icke-ordinarie tjänstemän hade — i likhet med viss annan personal, från vilken i detta sammanhang torde kunna bortses — tidigare till följd av särskilda medgivanden kommit i åtnjutande av en del förmåner, varigenom deras ställning, såsom nyss antytts, närmat sig den ordinarie personalens. Sålunda hade dessa grupper av befattningshavare varit berättigade till ortstillägg och tillfällig löneförbättring samt — åtminstone vad vissa av dem beträffade — ålderstillägg efter enahanda grunder, som varit gällande i fråga om de ordinarie tjänstemännen. Vid införandet, från och med den 1 januari 1923, av det nya lönesystemet blevo ock ifrågavarande befattnings-

havare delaktiga av de viktigaste bland de förmåner, som voro avsedda att övergångsvis komma den ordinarie personalen till godo. I ett den 13 september 1922 avgivet yttrande med förslag till bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för tjänstemän vid vissa från och med den 1 januari 1923 nyreglerade verk hade ock allmänna civildförvaltningens lönenämnd framhållit, att nämnden funnit det stå i överensstämmelse med de synpunkter, som varit bestämmande vid löneregleringens genomförande, att vid övergångsbestämmelsernas avfattning i vissa fall likställa nu omhandlade personalgrupper med ordinarie tjänstemän. Härvid hade nämnden emellertid ansett sig böra uttryckligen och med styrka framhålla, att vad sålunda ifrågasatts angående övergångsförhållandena för viss icke-ordinarie personal vid tullverket borde, såsom uteslutande betingat av de dittills rådande egenartade förhållandena vid detta verk, icke på något sätt få anses prejudicerande i fråga om de förmåner i motsvarande hänseenden, som kunde böra tillerkännas befattningshavare inom andra områden av statsförvaltningen. Ej heller borde, vad tullpersonalen själv beträffade, de övergångsbestämmelser, som då kunde anses av förhållandena motiverade, framdeles få åberopas till stöd för ett fortsatt likställande i det ena eller andra avseendet av icke-ordinarie personal med de ordinarie tjänstemännen.

Genom de av Kungl. Maj:t den 27 oktober 1922 utfärdade bestämmelserna i fråga om övergång till den från och med den 1 januari 1923 gällande lönestaten för ordinarie tjänstemän hos generaltullstyrelsen och vid tullstaten hade, i huvudsaklig överensstämmelse med lönenämndens förslag, föreskrifter i nu omhandlade hänseende meddelats beträffande såväl den förutvarande ordinarie personalen som ock de grupper bland den tidigare icke-ordinarie personalen, varom ovan nämnts.

I motionen nr 73 inom första kammaren har nu hemställts, att riksdagen måtte besluta, att stadgandet i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 368) under B, punkt 3, tredje stycket måtte utsträckas att omfatta en var, som före 1917 års utgång antagits till e. o. kammar skrivare vid lokaltullförvaltningen och som med eller efter ingången av år 1923 vunnit eller vinner befordran till ordinarie kammar skrivare.

Den av motionärerna åberopade bestämmelsen är av följande lydelse:

»tjänsteman, vilken omedelbart före avlöningsreglementets ikraftträdande för tullverket innehar å tullverkets ordinarie eller extra stat uppförd kammar skrivarbefattning och som övergår på den nya staten, skall, sedan han med tillämpning jämväl av nämnda reglementes bestämmelser om tillgodoräkande av tjänstetid kan anses hava tillhört den för kammar skrivarbefattning avsedda lönegradens högsta löneklass i sex år, äga att under de för uppflyttning i högre löneklass eljest föreskrivna villkor åtnjuta lön i närmast högre löneklass inom närliggande lönegrad, såsom om denna senare löneklass tillhörde den för kammar skrivare bestämda lönegraden.»

Den ordinarie befattningen kammarskrivare vid tullverket tillhör, enligt det nya avlöningsreglementet, 9:e lönegraden för manliga tjänstemän, vilken lönegrad omfattar löneklasserna 12—16. Den högre löneklass, varom i berörda stadgande är fråga, är alltså 17:e löneklassen för manliga tjänstemän.

Rörande tillkomsten av ovan återgivna bestämmelse hava motionärerna erinrat om riksdagens uttalande i ämnet uti skrivelse den 3 juni 1922 (nr 276) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av tullverkets utgiftsstater för tiden 1 januari—30 juni 1923 m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I motionen omnämnes därjämte det av generaltullstyrelsen i samband med avgivandet av förslag till stater för tullverket under budgetåret 1923—1924 framställda förslaget om utsträckning av den förmån, om vilken här är fråga, till alla dem, som före 1917 års utgång antagits till e. o. kammarskrivare vid lokalförvaltningen.

Beträffande sistberörda förslag erinrade föredragande departementschefen, jämlikt statsverkspropositionen till 1923 års riksdag (VII H. T. sid. 55), hurusom riksdagen uttryckligen begränsat ifrågavarande förmån till dem, som före den nya statens ikraftträdande erhållit kammarskrivarbefattning å ordinarie eller extra stat. Även om skäl kunde åberopas för en mindre snäv gräns i detta avseende, ansåg sig departementschefen med hänsyn till detta riksdagens uttalande icke böra föreslå någon utstäckning av förmånen i fråga.

Efter att hava framhållit vad sålunda i denna fråga förekommit har allmänna civilförvaltningens lönenämnd i sitt ovanberörda utlåtande anfört följande:

»Då motionärerna nu för sin del upptagit yrkandet, att den rätt till uppflyttning i löneklass, som genom bestämmelsen i avd. B, punkt 3, tredje stycket, av kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 368) tillerkänts däri omförmälda, å ordinarie eller extra stat uppförda kammarskrivare, måtte få tillgodonjutas jämväl av de befattningshavare inom ifrågavarande tjänstekategori, som avsetts i generaltullstyrelsens nyssberörda förslag, framställer sig, enligt lönenämndens förmenande, till en början spörsmålet, av vilken anledning just den av generaltullstyrelsen och motionärerna föreslagna tidpunkten, utgången av år 1917, ansetts böra vara den bestämmande härvidlag. Förklaringen torde måhända kunna sökas bland annat däri, att en anställningstid i extra ordinarie befattning, understigande 5 år, icke ansetts överskrida vad som i sådant avseende kunde betraktas såsom det normala. Endast de befattningshavare, vilkas extra ordinarie anställningstid överstege den nämnda, kunde därför skäligen anses berättigade att komma i åtnjutande av här omhandlade särskilda förmån. Enligt vad i motionen uppgivits och eljest av lönenämnden kunnat inhämtas, lära emellertid befordringsförhållandena för de extra ordinarie kammarskrivarna för närvarande ställa sig så pass ogynnsamma, att det knappast torde kunna förväntas, att ordinarie anställning erhålles av de i motionen avsedda befattningshavarna förr än efter avsevärt längre tids effektiv tjänstgöring än fem år.

Möjligen torde orsaken till valet av den i motionen angivna tidpunkten till någon del få sökas jämväl i det förhållandet, att, enligt vad lönenämnden

likaledes inhämtat, under åren 1918—1921 någon elevkurs icke varit anordnad för befattningshavare inom ifrågavarande tjänstekategori.

Lönenämnden kan för sin del knappast finna den av motionärerna föreslagna tidsbegränsningen erbjuda en rationell lösning av den föreliggande frågan.

Med hänsyn till att riksdagen tidigare medgivit, att icke blott befattningshavare, vilka före löneregleringens genomförande innehåft ordinarie anställning inom här ifrågavarande tjänstekategori, utan även de för nämnda tidpunkt å extra stat uppförda kammarskrivarna finge tillgodonjuta här omhandlade uppflyttning i löneklass, förefaller det lönenämnden foljdriktigt, att, vid en utsträckning av denna, ur löneregleringssynpunkt och i lönetekniskt hänseende ovanliga förmån, densamma tillerkännes de inledningsvis omnämnda, i vissa andra hänseenden med ordinarie tjänstemän likställda befattningshavare, vilka omedelbart före avlöningsreglementets ikraftträdande bestritt förordnande i omedelbar eller medelbar succession efter befattningshavare å extra stat eller förordnanden å vakanssatta tjänster ävensom succedenter i omedelbar eller medelbar följd efter de sistnämnda. Härvid torde särskilt böra beaktas, att det i allmänhet lärer hava berott på en tillfällighet, huruvida en befattningshavare erhållit förordnande å extra stat eller å vakanssatt tjänst samt, vad succedenterna beträffar, huruvida successionsförordnandet föranletts av det ena eller andra slaget av huvudförordnande».

Lönenämnden kan sålunda icke anses hava intagit någon mera bestämd ståndpunkt till det i nu förevarande motion framställda yrkandet och synes nämnden i varje fall hava funnit sig icke kunna förorda en sådan utsträckning av nu berörda förmån, som motionsvis ifrågasatts. Nämnden som icke kunnat finna den av motionärerna föreslagna tidsbegränsningen erbjuda en rationell lösning av den föreliggande frågan, har sålunda ansett foljdriktigt, att *vid en utsträckning av denna, ur löneregleringssynpunkt och i lönetekniskt hänseende ovanliga förmån*, densamma tillerkändes de inledningsvis omnämnda, i vissa andra hänseenden med ordinarie tjänstemän likställda befattningshavare, vilka omedelbart före avlöningsreglementets ikraftträdande bestritt förordnanden i omedelbar eller medelbar succession efter befattningshavare å extra stat eller förordnanden å vakantsatta tjänster ävensom succedenter i omedelbar eller medelbar följd efter de sistnämnda. Då utskottet emellertid icke kan förorda en dylik utsträckning, har utskottet sålunda än mindre funnit sig kunna biträda motionärernas yrkande.

Vad härefter angår den inom första kammaren väckta motionen nr 74 hava motionärerna däri hemställt, att riksdagen måtte besluta att tillerkänna tulltjänsteman, som omedelbart före det nu gällande avlöningsreglementets ikraftträdande var förordnad å tjänst på tullverkets extra stat eller i omedelbar eller medelbar succession efter å sådan tjänst förordnad tjänsteman eller å tjänst, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut skolat, i avvidan på tullverkets omorganisation, icke besättas med ordinarie innehavare utan upphållas på förordnande, eller i omedelbar eller medelbar succession efter sålunda förordnad tjänsteman, dels rätt att icke lida minskning i honom förut tillkom-

mande förmån i fråga om semester, varvid en månad alltid skall räknas som 30 dagar, *dels* rätt till avlöningsbelopp, som omförmåles i Kungl. Maj:ts kungörelse den 15 juni 1922 (nr 369) — så kallad övergångsavlöning —, *dels ock* rätt till personligt dyrtidstillägg enligt Kungl. Maj:ts kungörelser den 15 juni 1921 (nr 356) — bör vara den 15 juni 1922 (nr 356) — och den 15 juni 1923 (nr 265).

Beträffande detta förslag har lönenämnden anfört följande:

»I fråga först om den vissa befattningshavare övergångsvis medgivna rätten att bibehålla av dem tidigare åtnjuten *semesterförmån* tillåter sig lönenämnden erinra, hurusom 1902 års löneregleringskommitté i sitt den 3 november 1920 avgivna betänkande med utredning och förslag beträffande ny definitiv lönereglering för befattningshavare vid statsdepartement och centrala ämbetsverk (nr LXII) vid behandling av frågan om en tjänstemans rätt till semesterledighet efter övergången till det ifrågasatta nya lönesystemet bland annat (sid. 60) anförde, att då de i kommitténs förslag till avlöningsreglemente angivna semestertiderna i vissa fall innebure en minskning i förhållande till vad för det dåvarande i sådant hänseende gällde, kommittén förutsatte, att, i likhet med vad som bestämts i fråga om kommunikationsverken, dåvarande befattningshavare, som genom förslaget skulle erhålla förkortad semester, genom övergångsbestämmelser komme att bibehållas vid sin dittillsvarande rätt.

Kommittén ansåg (sid. 110) det i sådant hänseende böra stadgas, att, så länge en dåvarande befattningshavare kvarstode i den tjänst, han innehade vid tidpunkten för den nya löneregleringens ikraftträdande, han borde personligen varda bibehållen vid den större förmån i nämnda hänseende, som enligt då gällande bestämmelser kunde hava varit honom tillerkänd.

Dessa löneregleringskommitténs uttalanden torde hava avsett allenast sådan personal, som redan före övergången till den nya lönestaten innehaft ordinarie anställning. I överensstämmelse härmed föreskrevs ock genom punkt 5 i kungörelsen den 10 oktober 1921 (nr 616) med bestämmelser i fråga om övergång till de från och med den 1 januari 1922 gällande lönestaterna för ordinarie tjänstemän vid statsdepartement med flera verk, att tjänsteman efter övergång till den nya lönestaten ej skulle lida minskning i den honom enligt den 31 december 1921 gällande avlöningsbestämmelser å hans ordinarie tjänst tillkommande förmån i fråga om semester eller motsvarande tjänstledighet. Härvid skulle månad alltid räknas som 30 dagar.

I skrivelse den 6 oktober 1921 med förslag till bestämmelser i ämnet hade lönenämnden rörande denna punkt anfört, att den rätt att icke behöva underkasta sig minskning i fråga om semester eller motsvarande tjänstledighet, som däri avsåges, givetvis borde hänföra sig till befattningshavarens *ordinarie* tjänst. Därest en ordinarie tjänsteman uppehölle sådan högre befattning å extra stat eller eljest innehade sådant långvarigt förordnande, som medfört större förmån i förevarande hänseende än som varit förenad med hans ordinarie tjänst, borde salunda hänsyn härtill icke tagas vid bestämmande av semesters längd i hans ordinarie befattning efter övergången till den nya staten.

Beträffande den personal vid tullverket, som överförts till den från och med den 1 januari 1923 gällande lönestaten för ordinarie tjänstemän hos generaltullstyrelsen och vid tullstaten har genom punkt A 5 i de av Kungl.

Maj:t den 27 oktober 1922 härutinnan meddelade övergångsbestämmelserna på liknande sätt föreskrivits, att tjänsteman ej må efter övergång till den nya lönestaten lida minskning i den honom enligt den 31 december 1922 gällande avlöningsbestämmelser å hans ordinarie tjänst tillkommande förman i fråga om semester.

Rörande sistangivna bestämmelse anförde lönenämnden i sitt den 13 september 1922 avgivna förslag i ämnet, bland annat, att någon anledning icke syntes föreligga att för tullverkets vidkommande frångå den uppfattning, som kommit till uttryck i nämndens ovan återgivna förslag av den 6 oktober 1921 beträffande de från och med den 1 januari 1922 nyreglerade verken. Såsom följd härav hade i nu berörda övergångsbestämmelser för tullverket icke intagits föreskrift om rätt vare sig för tjänsteman, förordnad å extra stat eller tilläggsstat, eller för tjänsteman, förordnad å ordinarie befattning, som enligt Kungl. Maj:ts bestämmande ej fått i vanlig ordning återbesättas, eller för dem, som förordnats i omedelbar eller medelbar succession efter sålunda förordnad tjänsteman, att bibehållas vid den semesterförmån, han kunde hava ägt att i förordnandet åtnjuta.

För den icke-ordinarie personalens vidkommande föreskrevs — genom en i kungörelsen den 31 december 1921 (nr 778) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, intagen övergångsbestämmelse — att befattningshavare, vars tjänstgöring efter 1922 års ingång vore av minst samma omfattning som under tiden närmast dessförrinnan, icke skulle i anledning av de nya avlöningsbestämmelserna lida minskning, i bland annat, den förmån av semester, som tillkommit honom närmast före 1921 års slut. Denna bestämmelse har sedermera influat jämväl i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 371) angående ändrad lydelse i vissa delar av kungörelsen den 31 december 1921 (nr 778).

Vad åter angår sådan personal, som i samband med de nya lönestaternas ikraftträdande eller sedermera övergått från icke-ordinarie anställning till ordinarie sådan, har densamma icke tillförsäkrats någon rätt att under angivna omständigheter bibehållas vid tidigare tillgodonjuten semesterförmån. Vare sig en av vederbörande tidigare innehavd befattning å extra stat blivit uppförd å ordinarie stat eller befordran eljest i vanlig ordning ägt rum till ordinarie tjänst, har det sålunda icke författningsenligt kunnat medgivas, att tjänstemannen i den erhållna ordinarie anställningen finge räkna sig till godo semesterförmån enligt de förut för honom såsom icke-ordinarie befattningshavare i sådant hänseende gällande bestämmelserna.

Frågor rörande rätt att övergångsvis bibehållas vid tidigare åtnjuten semesterrätt hava i åtskilliga fall under senare tid varit föremål för Kungl. Maj:ts avgörande, antingen, efter ansökningar, i statsrådet, eller, till följd av besvär uti regeringsrätten. I samtliga dylika fall, som kommit till lönenämndens kännedom, hava de hittills på området gällande bestämmelserna tillämpats restriktivt. Sålunda har Kungl. Maj:t dels genom utslag i regeringsrätten den 21 juni 1922 och dels genom beslut i statsrådet den 18 november 1922 avslagit av förste aktuarien hos socialstyrelsen A. Jacobi gjorda framställningar om rätt för honom — som förordnats att från och med den 1 januari 1920 tillsvidare vara förste aktuarie hos socialstyrelsen och den 13 april 1922 utnämnts och förordnats att vara förste aktuarie hos samma styrelse — att åtnjuta semester under 45 dagar, i likhet med vad som varit fallet före hans utnämning till ordinarie tjänst. Efter det vidare första

aktuarien hos riksförsäkringsanstalten O. A. Åkesson, som av Kungl. Maj:t förordnats att från och med den 26 januari 1917 vara förste aktuarie å extra stat hos riksförsäkringsanstalten, varmed följde rätt till 45 dagars semester, samt den 16 december 1921 utnämnts och förordnats att från och med den 1 januari 1922 vara förste aktuarie hos samma ämbetsverk, framställt yrkande om rätt att fortfarande komma i åtnjutande av 45 dagars semester, blev denna framställning genom utslag av regeringsrätten den 21 juni 1922 lämnad utan bifall. I vissa fall, då av icke-ordinarie befattningshavare tidigare innehavda förordnanden upphört vid tidpunkten för löne-regleringens genomförande och från samma tid ersatts med andra förordnanden i enlighet med de nya avlöningsbestämmelserna, har Kungl. Maj:t likaledes avslagit gjorda framställningar om rätt för vederbörande att bibehållas vid den semesterförmån, de tillgodonjutit under tiden för det äldre förordnandet (se Kungl. Maj:ts särskilda utslag den 12 april 1923 på besvär av t. f. sekreteraren hos socialstyrelsen O. Ekblom och t. f. aktuarien hos samma styrelse A. J. Twengström i fråga om rätt till semester).

Ett medgivande för tullpersonalens del av den innebörd, som av motionärerna under förevarande punkt ifrågasatts, komme, enligt lönenämndens förmenande, utan tvivel att medföra konsekvenser av liknande art för åtskilliga befattningsgrupper inom andra verk, särskilt sådana, varest befattningshavare å extra stat eller annan icke-ordinarie personal i större utsträckning regelbundet användes. Det förhållandet, att de personalgrupper, som i motionen avses, i fråga om vissa förmåner blivit jämförda med de befattningshavare, vilka redan före det nya lönesystemets genomförande varit innehavare av ordinarie tjänster, torde ej heller med nödvändighet böra medföra, att nu omhandlade befattningsgrupper även i andra avseenden övergångsvis tillförsäkras dylik likställighet. I detta sammanhang torde få erinras, att en del andra, för befattningshavare vid tullverket medgivna förmåner av övergångsnatur, exempelvis rätten till kompensation för indragna extra inkomster, uttryckligen förbehållits den före löneregleringens ikraftträdande *ordinarie* personalen.

Enligt vad för lönenämnden uppgivits, lär er nu förevarande fråga för tullpersonalens vidkommande äga ganska ringa praktisk betydelse. Genom den föreslagna övergångsbestämmelsen skulle nämligen längre semester än som angives i 21 § av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) beredas huvudsakligen de befattningshavare — de flesta i 9:e lönegraden — vilka tidigare kunnat erhålla 30 dagars semester men numera, enligt berörda stadgande i avlöningsreglementet, endast äga åtnjuta dylik ledighet under 25 dagar intill det år, under vilket vederbörande fyller 40 år. Efter uppnåendet av sagda ålder kunna, enligt berörda föreskrift i avlöningsreglementet ifrågavarande befattningshavare komma i åtnjutande av semester under 35 dagar, varför övergångsbestämmelsen även för dem, som till en början skulle draga fördel av densamma, efter hand komme att förlora sin betydelse.

Lönenämnden anser för sin del på grund av vad nu anförts och då en övergångsbestämmelse av sådan natur som den förevarande icke torde utan särskilda skäl böra utsträckas till andra befattningsgrupper än dem, för vilka den ursprungligen avsetts, tillräcklig anledning icke föreligga för ett bifall till motionen i nu omhandlade del.

I anledning av vad motionärerna anfört rörande rätt till s. k. *övergångsavlöning*, torde till en början få framhållas, att det i kungörelsen den 22 juni

1921 (nr 453) lämnade medgivandet angående utbetalning, under viss förutsättning, av övergångsavlönning till sådana befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, å vilka avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) komme att från och med den 1 januari 1922 äga tillämpning, ansetts gälla allenast befattningshavare, vilka redan före övergången till den nya lönestaten innehaft ordinarie anställning.

I överensstämmelse härmed har Kungl. Maj:t genom särskilda utslag den 31 augusti 1922 — på besvär dels av amanuensen hos riksförsäkringsanstalten O. E. Vinell m. fl. och dels av t. f. förste aktuarien hos socialstyrelsen O. Westermarck — avslagit av icke-ordinarie befattningshavare vid olika verk framställda yrkanden rörande utbekommande av dylik övergångslön.

Beträffande befattningshavare å extra stat vid statsdepartement eller annat verk, å vilket nyssnämnda avlöningsreglemente från och med den 1 januari 1922 vunnit tillämpning, meddelade Kungl. Maj:t emellertid genom kungörelse den 31 december 1921 (nr 737) särskilda föreskrifter angående utbetalning i förskott vid ingången av januari månad 1922 av vissa lönedel, med skyldighet för vederbörande att under årets lopp i angiven ordning återbära det uppburna förskottet.

Vidare hava uti kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 369) intagits föreskrifter angående övergångsavlönning till tjänstemän, å vilka avlöningsreglementet den 22 juni 1921 från och med den 1 januari 1923 erhållit tillämpning. Dessa bestämmelser torde, liksom motsvarande föreskrifter i kungörelsen den 22 juni 1921 (nr 453), hava avseende allenast å befattningshavare, som redan före övergången till det nya lönesystemet innehaft ordinarie tjänster.

Under erinran att, jämlikt 2 § i nyssnämnda avlöningsreglemente, avlöning till ordinarie tjänsteman skall utbetalas i efterskott samt att 1922 års riksdag anvisat medel till bestridande av kostnaderna vid tullverket för övergång till anordning med hela avlöningens utbetalning i efterskott, gjorde generaltullstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 december 1922 framställning om bemyndigande för styrelsen att till styrelsen underlydande befattningshavare, uppförda å extra avlöningsstat för år 1922, utbetala enahanda övergångsavlönning, som tillförsäkrats den ordinarie personalen vid tullverket.

I häröver avgivet utlåtande den 16 december 1922 anförde lönenämnden, bland annat, att enligt lönenämndens uppfattning vissa skäl väl syntes tala för att bland de befattningshavare, som kunde komma i åtnjutande av berörda förmån, inbegripa jämväl de personer, som vid slutet av år 1922 innehade förordnande å tjänst på tullverkets extra stat. Dessa befattningshavare hade nämligen sedan längre tid tillbaka enligt särskilda av Kungl. Maj:t och riksdagen fattade beslut kommit i åtnjutande av vissa förmåner, som eljest blott ansetts böra tillkomma den ordinarie personalen, exempelvis i fråga om ålderstillägg, läkarvård i andra fall än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten m. m. I andra betydelsefulla avseenden, såsom beträffande rätten till kompensation för indragna extra inkomster (kungörelsen den 15 juni 1922, nr 377), hade däremot befattningshavare å tullverkets extra stat icke tillerkänts enahanda förmåner, som kommit ordinarie tjänstemän vid verket till del.

I betraktande av sistnämnda förhållande och med hänsyn jämväl till de genom kungörelsen den 31 december 1921 meddelade föreskrifterna angående utbetalning i förskott av vissa lönedel till befattningshavare å extra stat vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvalt-

ningen, ansåge sig lönenämnden visserligen icke kunna tillstyrka, att övergångslön utan återbetalningsskyldighet skulle tillerkännas jämväl de dittills å extra stat vid tullverket uppförda befattningshavarna, men ville lönenämnden för sin del ifrågasätta, huruvida icke Kungl. Maj:t skulle finna anledning föreligga att bereda ifrågavarande befattningshavare enahanda förmån i fråga om förskottsutbetalning av vissa lönedel vid övergången till den nya lönestaten — med skyldighet att under år 1923 återbära uppburna förskottsbelopp — som tidigare enligt kungörelsen den 31 december 1921 kommit befattningshavare å extra stat vid statsdepartement m, fl. verk till del.

Genom beslut den 20 december 1922 fann Kungl. Maj:t generaltullstyrelsens berörda framställning ej till annan åtgärd föranleda än att Kungl. Maj:t föreskrev, att där befattningshavare vid tullverket, vilken under år 1922 åtnjutit avlöning från anslag å extra stat, icke vore berättigad uppbära i kungörelsen den 15 juni 1922 med vissa föreskrifter i anledning av ny definitiv lönereglering från och med år 1923 för befattningshavare vid vissa verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, omförmäld övergångsavlöning, till sådan befattningshavare finge, på av honom gjord framställning, vid ingången av januari månad 1923 i förskott utbetalas ett belopp, motsvarande vad han såsom befattningshavare å extra stat ägt uppbära vid början av december månad 1922 såsom lön för samma månad; att berörda förskottsutbetalning sknlle bestridas från det anslag, varifrån medel till befattningshavarens avlönande eljest utginge, samt att det utbetalda beloppet skulle genom avdrag å befattningshavarens avlöning återbäras med en tolfedel vid utgången av varje månad år 1923, dock att, därest befattningshavare under samma år erhöle entledigande från sin anställning, vad av det förskotterade beloppet kunde återstå skulle senast vid befattningshavarens avgång ur tjänsten i sin helhet återbäras.

Med anledning av en utav hospitalens ekonomipersonals förbund i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift i ämnet gjord framställning meddelade Kungl. Maj:t genom brev den 30 december 1922 till medicinalstyrelsen liknande föreskrifter angående utbetalning i förskott av vissa lönedel till icke-ordinarie befattningshavare vid statens hospital och asylor.

Ett bifall till det av motionärerna nu framförda yrkandet om beviljande av övergångsavlöning utan återbetalningsskyldighet åt de i motionen omförmälda tulltjänstemännen skulle, enligt lönenämndens mening, bliva prejudicerande i fråga om åtskilliga grupper av befattningshavare med jämförlig ställning inom andra förvaltningsområden, exempelvis riks försäkringsanstalten. Det torde nämligen icke med fog kunna göras gällande, att de för tullverket speciella förhållanden, som i vissa avseenden skilja nu ifrågavarande befattningshavare vid tullverket från tjänstemän å extra stat m. fl. inom andra förvaltningsgrenar, i och för sig skulle motivera tilldelandet åt de förra men icke åt de senare av här omhandlade förmån. Enligt lönenämndens mening bör den rätt, varom här är fråga — liksom vid övriga nyreglerade verk — även för tullverkets del tillgodonjutas allenast av de tjänstemän, vilka redan före övergången till det nya lönesystemet innehaft den fastare anställning vid verket, som bestått i beklädandet av ordinarie befattning. Någon anledning synes ej heller föreligga att nu, efter det mer än ett år är förflutet från den övergång, som i vissa fall ansetts böra föranleda till särskilda bestämmelser i syfte att för befattningshavarna ekonomiskt underlätta själva övergången till efterskottsutbetalning av lönen, för vissa grupper av icke-ordinarie personal medgiva en förmån utöver vad som avsetts med de

tidigare utfärdade bestämmelserna om förskottsutbetalning av viss lön, med skyldighet för vederbörande att under år 1923 i viss ordning återbetala det uppburna förskottet.

Lönenämnden anser sig därför icke kunna förorda, att motionärernas yrkande under förevarande punkt må vinna bifall.

I fråga härafter om rätt för befattningshavare vid nyreglerade verk att under vissa förutsättningar komma i åtnjutande av *personligt dyrtidstillägg*, hava i de under de senaste åren utfärdade kungörelserna angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst meddelats i huvudsak likartade bestämmelser rörande nämnda förmån. Sålunda har i § 4, mom. 2, av kungörelsen den 15 juni 1923, nr 265, med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst föreskrivits, att, därest för befattningshavare, som i mom. 1 avses (befattningshavare vid nyreglerade verk), löneinkomsten jämte dyrtidstillägg enligt samma mom. understiger vad som skulle utgjort befattningshavarens löneinkomst närmast före övergången till den nya lönestaten jämte dyrtidstillägg enligt bestämmelserna i § 3 (avseende oreglerade verk), befattningshavaren äger åtnjuta gottgörelse härför i form av personligt dyrtidstillägg. Sådant personligt dyrtidstillägg må av befattningshavaren tillgodonjutas allenast i den mån han icke genom avlöningsförhöjning, vare sig i samma tjänst eller efter förflyttning till annan befattning, erhåller en löneinkomst, som jämte dyrtidstillägg enligt mom. 1 uppgår till den inkomst, han vid motsvarande tidpunkt skolat åtnjuta, om han då kvarstått med den avlöning, han innehaft närmast före övergången till den nya lönestaten, och därå uppburit dyrtidstillägg enligt bestämmelserna i § 3.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 3 februari 1922 av frågan om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (prop. nr 84, sid. 13) uttalade föredragande departementschefen, att i enlighet med de bestämmelser, som i anledning av kommunikationsverkens löne reglering först meddelades angående personligt dyrtidstillägg (kungörelsen den 30 juni 1920, nr 381), dylika tillägg givetvis endast borde tillkomma ordinarie befattningshavare.

Denna uppfattning synes ock hava vunnit godkännande i vissa av Kungl. Maj:t under senare tid — dels i statsrådet och dels i regeringsrätten — meddelade beslut. Sålunda har Kungl. Maj:t genom brev till riksförsäkringsanstalten den 30 november 1922 förklarat en av nämnda anstalt gjord framställning i fråga om personligt dyrtidstillägg eller annan avlöningsfyllnad till vissa icke-ordinarie befattningshavare hos anstalten icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Uti ett den 31 augusti 1922 i regeringsrätten meddelat utslag på besvär av åtskilliga icke-ordinarie befattningshavare hos riksförsäkringsanstalten har Kungl. Maj:t, enär bestämmelserna om personligt dyrtidstillägg ej vore å klagandena tillämpliga, funnit besvären icke kunna bifallas.

I detta sammanhang må även erinras därom, att i den till 1923 års riksdag avlätna propositionen, nr 2, med förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. m. icke upptogs någon bestämmelse angående personligt dyrtidstillägg. Enligt föredragande departementschefens uttalande syntes nämligen de ändrade förhållanden, som då inträtt, medgiva borttagandet av ifrågavarande tillägg. Dels stode nämligen en dylik åtgärd i överensstämmelse med den strävan till förenkling, särskilt på förevarande område, som då med styrka gjorde sig gällande och som, bland annat, inverkat på utformningen av departe-

mentschefens förslag i fråga om huvudgrunderna för dyrtidstilläggen, dels hade de personliga dyrtidstilläggen undan för undan förlorat i betydelse med inträffade avlöningsförhöjningar och sänkta dyrtidstillägg.

Efter motionsvis därom framställt yrkande beslöt riksdagen emellertid, att ovan angivna bestämmelse angående personligt dyrtidstillägg skulle gälla jämväl för tiden efter utgången av juni 1923.

Med hänsyn bland annat till nu anförda förhållanden anser lönenämnden för sin del, att någon utvidgning av hittills medgiven rätt för viss personal att åtnjuta personligt dyrtidstillägg icke gärna bör ifrågakomma. Dylikt tillägg bör enligt lönenämndens mening utgå allenast därest i betraktande av befattningshavarnas ställning före löneregleringen rättvisa och billighet kunna anses oundgängligen kräva, att de komma i åtnjutande av sagda förmån efter övergången till det nya lönesystemet. Härvidlag synes det naturligt att begränsa tilläggen till dem, som redan före löneregleringens genomförande vunnit ordinarie anställning vid vederbörande verk. För tullpersonalens vidkommande, och särskilt vad beträffar personalen inom de tjänstegrupper, som avses i förevarande motion, torde för övrigt frågan om personligt dyrtidstillägg under nuvarande förhållanden icke vara av synnerligen stor räckvidd. Sålunda lära, enligt vad lönenämnden under hand inhämtat, av den i Stockholm stationerade ordinarie personalen vid tullverkets lokalförvaltning allenast ett trettiootal för närvarande åtnjuta personligt dyrtidstillägg.

Enligt lönenämndens mening förefinnes icke heller något sådant — formellt eller sakligt — samband mellan personligt lönstillägg och personligt dyrtidstillägg, att den förra förmånens åtnjutande, såsom motionärerna synas hålla före, i och för sig skulle motivera, att vederbörande jämväl erhöle rätt till personligt dyrtidstillägg.

Då tillräckliga skäl icke synas lönenämnden hava anförts för att den personal, varom nu är fråga, under härför gällande förutsättning skulle tillerkännas personligt dyrtidstillägg, får lönenämnden, även vad beträffar denna punkt, avstyrka bifall till motionen.»

Beträffande ifrågavarande motion har en av lönenämndens ledamöter hyst en från nämnden i övrigt avvikande mening och framhållit, att, även om vissa skäl kunde anföras mot ett bifall till motionen, den särställning, som de i motionen avsedda befattningshavarna intagit före den nya löneregleringens ikraftträdande, likväl syntes skäligen böra föranleda, att de komme i åtnjutande av de i motionen ifrågasatta förmåner. Med hänsyn till de vittgående konsekvenser, ett bifall till de i motionen framlagda förslagen skulle komma att medföra och i betraktande av vad lönenämnden i övrigt beträffande förslagen i fråga anfört, har utskottet emellertid funnit sig böra ansluta sig till den ståndpunkt, nämnden intagit och kan sålunda icke i någon del biträda motionärernas yrkanden.

Utskottet har härefter till behandling förehåft den inom andra kammaren väckta motionen nr 50.

I denna motion har hemställts, att riksdagen måtte besluta att även för tidsperioden 1 juli 1920—30 juni 1921 tillerkänna tjänstemän i tullverket, förordnade å tjänst på extra stat eller i medelbar eller omedelbar succession

efter å sådan tjänst förordnade tjänstemän, ålderstillägg i enlighet med de bestämmelser, som under sagda tid tillämpats å tullverkets ordinarie tjänstemän.

Till belysande av detta yrkande torde följande omständigheter få bringas i erinran.

I samband med anvisande av medel å extra stat till förstärkning under år 1921 av arbetskrafterna vid tullverkets lokalförvaltning godkände riksdagen (enligt skrivelse den 21 juni 1920 nr 7, punkt 25) vissa i statsverkspropositionen (1920: VII H. T. sid. 326) angivna avlöningsvillkor för tjänstemän, förordnade å tjänster på extra stat, samt tjänstemän, förordnade i omedelbar eller medelbar succession efter å sådana tjänster förordnade befattningshavare. Enligt de särskilda föreskrifter, som av Kungl. Maj:t i anledning härav den 30 juni 1920 meddelades rörande ifrågavarande tjänstemän, blevo dessa i åtskilliga avseenden likställda med å tullverkets ordinarie stat uppförda befattningshavare. Sålunda skulle beträffande här avsedda icke-ordinarie befattningshavare tillämpas bl. a. de i § 3 utav avlöningsreglementet för tjänstemän vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning den 18 juni 1910 givna bestämmelserna med avseende å rätt att efter viss tids fortsatt tjänstgöring komma i åtnjutande av i staten fastställda avlöningsförhöjning.

Sedan riksdagen vidare bifallit Kungl. Maj:ts den 19 mars 1920 avlåtna proposition med förslag till vissa bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst, utfärdades genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 7 maj 1920 (nr 212) sådana särskilda bestämmelser i fråga om ålderstillägg vid *ordinarie* anställning inom den civila statsförvaltningen. I kungörelsen föreskrevs bl. a., att ålderstillägg, vartill rätt kunde uppkomma omedelbart med ikraftträdandet av de i kungörelsen givna bestämmelserna och på grund av desamma, finge åtnjutas från och med den 1 juli 1920.

Tjänstemännen å extra stat vid tullverket och dessas succedenter kommo däremot icke då i åtnjutande av den förmån, som genom kungörelsen i fråga tillerkändes de ordinarie tjänstemännen bl. a. vid tullverket.

Då vid 1921 års riksdag fråga förevar om anvisande av medel till förstärkning under år 1922 av arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen och vid tullverkets lokalförvaltning, fann riksdagen bl. a. skäligt (skrivelse den 20 juni 1921, nr 372, sid. 7), att de förmåner, som enligt kungörelsen den 7 maj 1920 från och med den 1 juli 1920 åtnjutits av den ordinarie personalen vid tullverket, jämväl tillerkändes tjänsteman, förordnad å tjänst på tullverkets extra stat eller i omedelbar eller medelbar succession efter å sådan tjänst förordnad tjänsteman, särskilt med avseende därå, att § 3 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid lokaltullförvaltningen m. fl. samt övergångsbestämmelserna i samma reglemente ansetts böra tillämpas å nämnda innehavare av förordnanden. Ålderstillägg, varom sålunda vore

fråga, syntes böra tillerkännas därtill berättigad från och med den 1 juli 1921.

I enlighet med riksdagens beslut förordnade Kungl. Maj:t genom kungörelse den 22 juni 1921 (nr 445);

att för erhållande av ålderstillägg tjänsteman, förordnad å tjänst på tullverkets extra stat eller i medelbar eller omedelbar succession efter å sådan tjänst förordnad tjänsteman, finge tillgodoräknas den tid, han i statens tjänst utfört arbete, som kunde anses likvärdigt med eller av högre värde än det, han hade att å befattningen utföra; dock att, därest nämnda tid icke varit sammanhängande eller befattningshavaren under samma tid för arbetet åtnjutit vederlag, som varit mindre än i allmänhet för detsamma utgående ersättning, på Kungl. Maj:t skulle ankomma att, efter särskild prövning, i varje fall, avgöra, om och i vilken mån sådan tid finge räknas befattningshavaren till godo;

att om befattningshavare vid tillämpning av eljest gällande bestämmelser skulle i avseende å rätt till ålderstillägg hava kommit i förmånligare ställning, därest han befordrats till befattningen senare än som skett, befattningshavaren finge tillgodoföras det eller de ålderstillägg vid befattningen, som erfordrades för att nämnda förhållande måtte utjämnas; samt

att sådant ålderstillägg finge åtnjutas från och med den 1 juli 1921.

I sitt över ifrågavarande motion nu avgivna utlåtande har allmänna civilförvaltningens lönenämnd anfört, att förmånen att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna viss föregående tjänstetid enligt särskilda grunder — vilken förmån enligt lönenämndens förmenande vore att anse såsom en fristående sådan, icke att förblanda med den i vederbörande avlöningsbestämmelser angivna generella rätten att efter viss tids tjänstgöring komma i åtnjutande av ålderstillägg eller avlöningsförhöjning — hade, såsom av den ovan lämnade redogörelsen ock framgår, enligt särskilda av riksdagen fattade beslut tillerkänts ordinarie personal inom den civila statsförvaltningen från och med den 1 juli 1920 och nu omhandlade icke-ordinarie personal vid tullverket först ett år senare, eller från och med den 1 juli 1921. Att vissa personalgrupper sålunda senare än andra kommit i åtnjutande av en särskild förmån utav avlöningsnatur, vore givetvis intet ovanligt inom det successiva statliga löneregleringsarbetet, utan vore tvärtom att anse såsom en synnerligen ofta återkommande företeelse. Då i vederbörande riksdagsbeslut uttryckligt angivits de tidpunkter, från vilka den ena och den andra gruppen av tjänstemän skulle bliva delaktiga av här omhandlade rätt, hade detta icke, såsom motionärerna syntes antaga, enligt lönenämndens mening berott på ett formellt förbiseende, att de i motionen nämnda personalgrupperna tillerkänts förmånen i fråga först ett år senare än den ordinarie personalen, utan syntes den utsträckning av berörda rätt till vissa grupper av icke-ordinarie personal, som medgavs av 1921 års riksdag, fullt avsiktligt hava bestämts att gälla från en senare tidpunkt än det

ursprungliga medgivandet, vilket avsåge allenast de befattningshavare, som erhållit den fastare anställningen såsom ordinarie tjänstemän.

Då, så vitt utskottet kunnat bedöma, någon omständighet icke tillkommit, som kan motivera en utjämning härvidlag till förmån för de i motionen avsedda befattningshavarna, med den ökade utgift för statsverket i form av retroaktivt utanordnande av vissa lönebelopp, ett dylikt medgivande skulle innebära, har utskottet i likhet med lönenämnden ansett sig icke heller kunna tillstyrka nu ifrågavarande motion.

Vad vidare beträffar den inom andra kammaren väckta motionen, nr 105, hava motionärerna däri hemställt, att riksdagen ville besluta om sådan ändring i de särskilda bestämmelser (Kungl. Maj:ts kungörelse den 15 juni 1922, nr 368), som från och med den 1 januari 1923 lända till efterrättelse beträffande tjänstemän vid generaltullstyrelsen och tullstaten, att från och med den 1 juli 1924 måtte, i stället för den nuvarande bestämmelsen i avd. B, mom. 3, femte stycket, gälla föreskrifter av följande lydelse:

»tjänsteman vid tullstaten, tillhörande någon av 1—8 lönegraderna enligt avdelning B eller 1—5 lönegraderna enligt avdelning C i 9 § av avlöningsreglementet, må jämväl i andra fall än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, erhålla erforderlig läkarevård jämte läkemedel på tullverkets bekostnad, dock att vård å sjukhus, sanatorium eller annan dylik vårdanstalt icke må vid sådant sjukdomsfall bestridas av tullverkets medel under tid, då tjänstemannen åtnjuter oavkortad lön;

tjänsteman, som omedelbart före avlöningsreglementets ikraftträdande för tullverket tillhör generaltullstyrelsens ordinarie vaktbetjäning och i sådan egenskap äger åtnjuta läkarvård jämte läkemedel på tullverkets bekostnad, må, så länge han kvarstår i ordinarie tjänst inom styrelsens vaktbetjäning, såsom personlig förmån tillgodonjuta enahanda rätt till kostnadsfri läkarvård jämte läkemedel, som, enligt vad nyss nämnts, tillkommer vissa tjänstemän vid tullstaten.»

Den nu gällande föreskrift, som skulle ersättas av de sålunda föreslagna bestämmelserna, lyder:

»tjänsteman, vilken omedelbart före avlöningsreglementets ikraftträdande för tullverket därstädes innehar sådan befattning å ordinarie eller extra stat, som i den nya staten är upptagen i lönegrad lägre än den för kammar-skrivare avsedda, och i sådan egenskap äger åtnjuta läkarvård jämte läkemedel på tullverkets bekostnad, må, så länge han kvarstår i ordinarie tjänst inom tullverket och icke tilldelas tullkontoristbefattning eller befattning i samma grad som eller högre grad än kammar-skrivare, såsom personlig förmån tillgodonjuta, enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, erforderlig läkarvård jämte läkemedel på tullverkets bekostnad jämväl i andra fall än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, dock att vård å sjukhus, sanatorium eller annan dylik vårdanstalt icke må vid sådant sjuk-

domsfall bestridas av tullverkets medel under tid, då tjänstemannen åtnjuter oavkortad lön.»

Den av motionärerna nu påyrkade utsträckningen av här omhandlade förman överensstämmer med det av Kungl. Maj:t uti propositionen den 17 februari 1922 (nr 89) framlagda förslaget i ämnet. Rörande uppkomsten utav förevarande fråga och densamma behandling inom riksdagen hava motionärerna åberopat den redogörelse härutinnan, som lämnats i en vid 1923 års riksdag inom andra kammaren av samma motionärer väckt motion utav liknande innehåll som den nu förevarande. Beträffande utvecklingen av spörsmålet om rätt till kostnadsfri läkarvård vid tullverket torde utskottet därför kunna inskränka sig till att hänvisa till den av motionärerna tidigare förebragta utredningen.

Efter att hava framhållit, hurusom den vittomfattande frågan, i vilken utsträckning befattningshavare vid den civila statsförvaltningen må böra tillgodonjuta rätt att på vederbörande verks bekostnad erhålla behöflig läkarvård, eventuellt jämte läkemedel, under senare tid varit föremål för behandling i samband med löneregleringar inom ett flertal förvaltningsområden och därvid föranlett bestämmelser på området av för olika verk eller personalgrupper ganska skiftande innebörd, har allmänna civilförvaltningens lönenämnd i sitt meromnämnda utlåtande beträffande denna förmåns omfattning anført följande:

»Den längst gående förmånen härutinnan torde hava tillerkänts kommunikationsverkens personal. Enligt föreskrift i 26 § uti avlöningsreglementet den 19 juni 1919 (nr 343) erhåller tjänsteman vid nämnda verk på vederbörande verks bekostnad erforderlig läkarvård jämte läkemedel samt vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, som medfört förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, jämväl andra till arbetsförmågans höjande nödiga hjälpmedel, allt enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t meddelar. Vård å sjukhus, sanatorium eller annan dylik vårdanstalt må dock icke bestridas av verkets medel under tid, då tjänstemannen åtnjuter oavkortad lön, så framt ej sjukdomen förorsakats av skada till följd av olycksfall i tjänsten. Närmare bestämmelser härutinnan hava för dessa verks vidkommande meddelats uti avd. D av kungörelsen den 30 juni 1920 (nr 529).

Beträffande de verk, å vilka avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) vunnit tillämpning, gäller, enligt 25 § i samma reglemente, att tjänsteman erhåller vid skada till följd av olycksfall i tjänsten på vederbörande myndighets bekostnad erforderlig läkarvård jämte läkemedel samt, där olycksfallet medfört förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, jämväl andra till arbetsförmågans höjande nödiga hjälpmedel, allt enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t meddelar. Därjämte har föreskrivits, att i den mån vid vissa verk en utvidgad rätt i förenämnda hänseenden anses böra ifrågakomma, skall lända till efterrättelse vad Kungl. Maj:t och riksdagen därutinnan besluta.

De närmare bestämmelser av allmängiltig omfattning, som för dessa verks vidkommande ansetts erforderliga, hava meddelats genom 5 § uti kungörelsen den 31 december 1921 (nr 753) med tilläggsbestämmelser till ifrågavarande avlöningsreglemente.

För statens hospital och asyler hava härutöver lämnats vissa särskilda föreskrifter uti avd. B, mom. 2 h) utav kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 368). Enligt berörda författningsrum må sálunda befattningshavare vid ifrågavarande verk, tillhörande någon av 1—7 lönegraderna under avdelning B eller 1—6 lönegraderna under avdelning C enligt avlöningsreglementets 9 §, även i andra fall än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten erhålla erforderlig läkarvård jämte läkemedel på vederbörande hospitals bekostnad, dock att vård å sjukhus, sanatorium eller annan dylik vårdanstalt icke må vid sådant sjukdomsfall betalas av hospitals medel under tid, då befattningshavaren åtnjuter oavkortad lön; och må även andra inom hospital eller asyl boende befattningshavare i händelse av sjukdom därstädes kostnadsfritt åtnjuta den vård, varav de äro i behov och som lämpligen kan dem vid anstalten beredas; allt emellertid enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser.

Näst efter nu omförmälda befattningshavare vid kommunikationsverken samt vid statens hospital och asyler torde, vad utsträckningen av här ifrågavarande förmån angår, böra nämnas vissa tjänstemän vid lots- och fyrstaten. Enligt 23 § i avlöningsreglementet den 9 juni 1922 (nr 379) för befattningshavare vid lots- och fyrstaten gäller, att tjänsteman erhåller vid skada till följd av olycksfall i tjänsten på lotsverkets bekostnad erforderlig läkarvård jämt läkemedel samt, där olycksfallet medfört förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, jämväl andra till arbetsförmågans höjande nödiga hjälpmedel, allt enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t meddelar. Insjuknar tjänsteman, som är anställd å fyrskepp eller å lotsverkets ångfartyg, under tjänstgöring ombord, och kan han ej därstädes vårdas, må han även i andra fall än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, av verkets medel kunna erhålla ersättning för sjukvårdskostnad; dock att vård å sjukhus, sanatorium eller annan dylik vårdanstalt icke må vid sådant sjukdomsfall bestridas av lotsverkets medel under tid, då tjänstemannen åtnjuter oavkortad lön. Har tjänsteman i andra fall än nu är sagt ådragit sig sjukdom, som kan anses hava uppkommit genom utförande av arbete i lotsverkets tjänst, ankommer på Kungl. Maj:t att bestämman om eller i vad mån ersättning för sjukvårdskostnad må utgå av verkets medel.

Genom brev den 30 november 1922 (avd. I, 7 §) har Kungl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser angående läkarvård jämte läkemedel m. m. för befattningshavare vid lots- och fyrstaten.

I fråga om befattningshavare vid fångvårdsstaten — å vilka avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) är tillämpligt — gäller enligt avd. B, punkt 5, andra stycket, av kungörelsen den 22 juni 1921 (nr 452), att tjänsteman, tillhörande någon av 1—5 lönegraderna enligt avlöningsreglementets 9 §, avdelningarna B eller C, må även i andra fall än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, erhålla erforderlig läkarvård jämte läkemedel på fångvårdens bekostnad; dock att vård å sjukhus, sanatorium eller annan dylik vårdanstalt icke må vid sådant sjukdomsfall bestridas av fångvårdens medel under tid, då tjänstemannen åtnjuter oavkortad lön.

I avd. B, punkt 7, fjärde stycket, av samma kungörelse hava enahanda bestämmelser, som nu sagts, meddelats att gälla beträffande tjänsteman vid statens tvångsarbetsanstalter, tillhörande någon av 1—6 lönegraderna under avd. B eller 1—3 lönegraderna under avd. C enligt avlöningsreglementets 9 §.

Liknande bestämmelser gälla även beträffande viss personal vid statens uppfostringsanstalt å Bona (kungörelsen den 15 juni 1922, avd. B, mom. 1, tredje stycket).

Vad slutligen beträffar personalen vid tullverket, gälla i fråga om denna, förutom de för befattningshavare vid den allmänna civilförvaltningen fastställda generella föreskrifterna på området, jämväl de särskilda bestämmelserna i avd. B, mom. 3, femte stycket, av kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 368).»

Sedan lönenämnden härefter framhållit, hurusom den sålunda lämnade översikten gäve vid handen, att på här förevarande område icke rådde sådan enhetlighet och likformighet, som ansetts i fråga om flertalet övriga löneförmåner böra eftersträvas vid det nya lönesystemets anpassande å förhållandena inom olika förvaltningsområden, har lönenämnden anført, att med hänsyn till den korta tid, som stått nämnden till buds för avgivande av yttrande i frågan, nämnden för sin del icke vore i tillfälle att nu framlägga något förslag till eller att angiva riktlinjerna för en mera omfattande revision av bestämmelserna rörande kostnadsfri läkarvård för personal inom den civila statsförvaltningen i syfte att åstadkomma större enhetlighet på området. Att en sådan revision snarast möjligt måtte komma till stånd, har emellertid synts lönenämnden utgöra ett bestämt önskemål ur såväl förvaltningsintressets som de olika personalgruppernas synpunkt. Enligt vad lönenämnden trott sig veta, hade ock frågan rörande omarbetning av gällande bestämmelser rörande läkarvård till civila befattningshavare i statens tjänst, åtminstone vad beträffade spörsmålet om vad denna förmån lämpligen borde omfatta, varit föremål för övervägande, bland annat inom medicinalstyrelsen. Den förnyade, allmänna utredning av hithörande spörsmål, som lönenämnden för sin del, bland annat i anledning av den nu till behandling föreliggande motionen, velat förorda, har synts nämnden böra avse såväl frågan om vilka personalgrupper, som böra vara berättigade till erhållande av ifrågavarande förmån, som ock den närmare innebörden av densamma, d. v. s. begränsningen av rätten för tjänstemännen att under olika förhållanden på statens bekostnad erhålla läkarbehandling, läkemedel, sjukhusvård, specialistvård m. m. Att härvid kostnadsfrågan borde göras till föremål för ingående undersökning har synts nämnden få anses självfallet.

I detta sammanhang har ock nämnden erinrat, att tjänstemännen vid nyreglerade verk jämlikt 36 § i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) samt motsvarande bestämmelser i andra avlöningsreglementen, i vilka det nya lönesystemet kommit till användning, vore skyldiga att underkasta sig minskning i eller upphörande av bland annat nu omhandlade förmån.

Intill dess en sådan allmän utredning, som av lönenämnden i det föregående ifrågasatts, kommit till stånd, har det synts lönenämnden knappast lämpligt att, på sätt motionärerna föreslagit, för ett enstaka verks del utsträcka ifrågavarande förmån till nya personalgrupper eller medgiva den

personal, som redan i viss omfattning vore berättigad till läkarvård på verkets bekostnad, en utvidgad rätt i sådant hänseende.

På av nämnden anført skäl och med hänsyn till riksdagens tidigare intagna ståndpunkt till förevarande spörsmål har utskottet icke kunnat undgå att hysa betänkligheter mot en utsträckning, på sätt föreslagits, av förmånen av fri läkarvård och detta så mycket mera som, enligt vad förut vid upprepade tillfällen inom riksdagen framhållits, det icke läter kunna förnekas, att den redan nu medgivna förmånen i vissa fall utnyttjats på ett sätt och i en utsträckning, som icke torde varit avsett. Utskottet vill emellertid å andra sidan icke bestrida, att skäl kunna anföras för en utsträckt rätt i förevarande hänseende. Med hänsyn härtill och till önskvärdheten av att så vitt möjligt enhetliga bestämmelser i ämnet varda meddelade, har utskottet, som visserligen icke kan nu tillstyrka motionen, likväl ansett riksdagen böra hos Kungl. Maj:t anhålla, att den av lönenämnden ifrågasatta allmänna utredningen i förevarande fråga snarast möjligt varder verkställd samt att det förslag till reviderade bestämmelser, som av denna utredning må föranledas, varder för riksdagen framlagt.

Vidkommande slutligen de förslag i skilda hänseenden, Kungl. Maj:t framlagt, har utskottet, vad först härvid avlöningsstaten för tullverket beträffar, funnit sig böra biträda vad Kungl. Maj:t i fråga om denna stat föreslagit riksdagen. Utskottet har sålunda icke haft något att erinra emot det av generaltullstyrelsen förordade och av Kungl. Maj:t godtagna tillvägagångssättet vid beräkandet av förslagsanslagen till ordinarie befattningshavare vid tullverket, och har utskottet ej heller funnit skäl till erinran vare sig mot storleken av de utav Kungl. Maj:t i fråga om denna stat äskade anslagsbeloppen eller de förslag, Kungl. Maj:t i samband därmed framlagt.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande indragnings- och övergångsstaterna samt pensionsstaterna för tullverket har utskottet likaledes ansett sig böra tillstyrka.

Vad däremot omkostnadsstaten beträffar, har utskottet i ett avseende funnit sig icke kunna biträda vad Kungl. Maj:t i fråga om denna stat föreslagit, och gäller detta framställningen om ett anslag å 180,000 kronor för anskaffande av ytterligare fyra tulljagare. Vad detta förslag angår, får utskottet — på sätt ock motionsvis skett — erinra om, att, då 1922 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t beviljade medel för anskaffande av tulljagare, riksdagen därvid framhöll, att, om riksdagen principiellt anslöte sig till detta förslag rörande beskaffenheten av tulljagarna — liksom för övrigt även till vad Kungl. Maj:t ifrågasatt angående typerna för tullbåtarna — riksdagen därmed icke medgivit, att ett större antal tulljagare finge på en gång anskaffas, innan någon prövning av deras lämplighet ur olika synpunkter företagits. Riksdagen beviljade sålunda medel för nybyggnad av allenast sex tulljagare i stället för, så-

som Kungl. Maj:t ifrågasatt, tjugufyra. Tillika uttalade riksdagen, att, innan ytterligare nyanskaffning beslutades, det jämväl borde utredas, om de ytterligare jagare, som kunde komma att anskaffas, skulle bli av samma typ och få samma fart som de då föreslagna.

Enligt vad statsrådsprotokollet nu utvisar, hava först nyligen två av de tulljagare, till vilkas byggande medel sålunda anvisats, blivit sjösatta och insatta på sina respektive distrikt. Någon närmare erfarenhet om deras lämplighet har alltså — på sätt departementschefen ock framhållit — ännu icke kunnat ernås. Vid sådant förhållande och då enligt utskottets mening någon direkt olägenhet av ett uppskov med nyanskaffning av tulljagare icke torde föreligga, får utskottet alltså avstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit riksdagen i fråga om omkostnadsstaten för tullverket har, på sätt ovan antytts, utskottet funnit sig böra biträda.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa, att riksdagen må

I) i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herrar K. A. Anderssons, Ljungbergs och Osbergs ovanberörda motioner (I: 34, II: 38 och 39),

a) besluta, att antalet ordinarie befattningar vid tullverket jämte de för vederbörande befattningshavare avsedda lönegrader enligt den i 9 § av avlöningsreglementet intagna löneplan skall bestämmas i enlighet med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden den 2 januari 1924 föreslagits;

b) för budgetåret 1924—1925 för tullverket godkänna följande

Ordinarie stat.

A. Avlöningsstat.

Generaltullstyrelsen.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kr.	439,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	20,000
Arvode till tullverkets ombudsman	»	2,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> ...	»	160,000

Tullstaten.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	»	10,084,000	
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	180,000	
Arvoden till två laboratorieföreståndare, å högst 1,000, respektive 500 kronor för år räknat	»	1,500	
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	1,771,000	kr. 12,657,500.

B. Indragnings- och övergångsstater.

Avlöningar till tjänstemän å indragnings- och övergångsstater	kr.	55,670.
---	-----	---------

C. Pensionsstater.

Pensioner till avskedade tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kr.	475,000	
Pensioner till avlidna tjänstemäns änkor och barn, <i>förslagsanslag</i>	»	25,000	
Gottgörelse till tullstatens enskilda pensionsinrättning för mistade andelar av avlöning vid vakanta tjänster	»	13,000	kr. 513,000.

D. Omkostnadsstat.

Kostnader för avdömande av tullmål, <i>förslagsanslag</i>	kr.	37,300	
Resekostnads- och traktementersättningarm. m., <i>förslagsanslag</i>	»	95,000	
Hemliga utgifter	»	4,000	
Övriga kostnader för tullverket, <i>förslagsanslag</i>	»	1,457,530	kr. 1,593,830.

Summa *förslagsanslag* kr. 14,820,000;

c) i riksstaten uppföra ordinarie förslagsanslaget för tullverket med ett mot statens slutsumma svarande belopp av 14,820,000 kronor, att direkt utgå av tullmedel;

d) förklara, att sådan å den 31 december 1922 gällande ordinarie stat eller å en äldre övergångsavlöningsstat kvarstående tjänsteman vid tullstaten, som ej anmält sig icke vilja övergå på den nya staten, må under budgetåret 1924—1925 efter Kungl. Maj:ts bestämmande komma i åtnjutande av tillfälligt lönetillägg till belopp, vilket kan anses stå i lämpligt förhållande till den tjänstgöring, som må komma att krävas av vederbörande, eller eljest kan prövas skäligt, dock icke i något fall till högre belopp, för år räknat, än som genom kungörelsen den 22 juni 1921 (nr 444) angående tillfälliga lönetillägg åt viss personal vid tullverket för år 1922 blivit bestämt;

II) i anledning av herrar Ljungbergs och Andersons i Råstock ovanberörda motion (II:105) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t föranstalta om, att av allmänna civilförvaltningens lönenämnd ifrågasatt allmän utredning av spörsmålet om kostnadsfri läkarvård för personal inom den civila statsförvaltningen snarast möjligt varder verkställd samt att det förslag till reviderade bestämmelser i ämnet, som av denna utredning må föranledas, varder för riksdagen framlagt;

III) avslå herrar Julins och Thulins motion I:73;

IV) avslå samma motionärers motion I:74;

V) avslå herrar Lindskogs och Lovéns motion II:50.

Stockholm den 13 maj 1924.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *C. J. G. Swartz*, *O. U. B. Olsson*, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo. *O. Bergqvist*, *J. G. Walles*, *E. A. Hallin*, *J. Jeansson*, *I. Bergman* i Tännäs, *G. Kobb* och *C. Johansson* i Hälsingborg;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund*, *S. Bengtsson* i Nörup, *C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *J. Jönsson* i Revinge, *J. D. Norman*, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona, *O. Nilsson* i Örebro, *A. E. Ljungberg* och *S. Persson* i Fritorp.

Reservationer:

av herrar *A. C. Lindblad*, *O. U. B. Olsson*, *J. G. Walles*, *I. Bergman* i Tännäs, *C. Johansson* i Hälsingborg, *A. Anderson* i Råstock, *C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona, *O. Nilsson* i Örebro och *A. E. Ljungberg*, som ansett utskottets yttrande beträffande motionen II:105 bort från och med sista stycket å sid. 24 hava följande lydelse:

»Intill dess en sådan allmän utredning, som av lönenämnden i det föregående ifrågasatts, kommit till stånd, har det syntts lönenämnden knappast lämpligt att, på sätt motionärerna föreslagit, för ett enstaka verks del utsträcka ifrågavarande förmån till nya personalgrupper eller medgiva den personal, som redan i viss omfattning vore berättigad till läkarvård på verkets bekostnad, en utvidgad rätt i sådant hänseende. Lönenämnden har emellertid i förevarande sammanhang anmärkt, att, därest någon utsträckning av de vid tullverket för närvarande gällande bestämmelserna på förevarande område ansågs böra ifrågakomma, därvid syntes böra tagas under övervägande, huvuvida icke kostnadsfri läkarvård jämväl i andra fall än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten i främsta rummet borde få åtnjutas av befattningshavarna inom lönegraderna B 1—B 4, nämligen tullvakter, kustbevakningsbiträden, tillsyningsmän, kustvakter, förste kustvakter, tulluppsyningsmän, kustuppsyningsmän och gränsuppsyningsmän. Tjänstemännen inom dessa befattningsgrupper ha nämligen syntts nämnden, på grund av arbetets beskaffenhet och de förhållanden, under vilka det samma av dem utfördes, i allmänhet få anses mer än övriga grupper vara i sin dagliga verksamhet utsatta för risken att därunder ådraga sig sjukdom.

På av nämnden anfört skäl och med hänsyn till riksdagens tidigare intagna ståndpunkt till förevarande spörsmål har utskottet icke kunnat undgå att hysa betänkligheter mot en utsträckning av förmånen av fri läkarvård till de personalgrupper, som i motionen avses.

Emellertid synes det utskottet, att vissa billighetsskäl tala för, att sagda förmån medgives åtminstone sådan personal vid tullverket, som på grund

av tjänstgöringens art kan anses böra i detta hänseende jämföras med personalgrupper vid andra verk, vilka åtnjuta förmånen i fråga. Utskottet syftar härvid närmast på vissa befattningshavare vid kommunikationsverken.

Vid den närmare undersökning, utskottet sålunda underkastat förvarande spörsmål, har utskottet funnit det av lönenämnden ifrågasatta utsträckandet av förmånen av fri läkarvård ur flera synpunkter vara att förorda, och får utskottet alltså tillstyrka, att berörda förmån må i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser tillkomma befattningshavare, tillhörande lönegraderna B 1—B 4, vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning. Någon höjning av de av Kungl. Maj:t nu äskade anslagen för läkarvård m. m. lärar, enligt vad utskottet inhämtat, vid bifall härtill icke behöva ifrågakomma. Utskottet har alltså funnit sig icke kunna helt tillmötesgå motionärernas yrkande;»

samt att utskottet bort förty hemställa,

»att riksdagen må

I) i anledning av — — — motioner (I: 34, II: 38 och 39),

a) besluta — — — föreslagits;

b) för budgetåret 1924—1925 för tullverket godkänna följande

Ordinarie stat.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Summa *förslagsanslag* kronor 14,820,000.

c) i riksstaten — — — tullmedel;

d) förklara — — — bestämt;

II) i anledning av herrar Ljungbergs och Andersons i Råstock ovanberörda motion (II: 105) besluta, att befattningshavare vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning, tillhörande lönegraderna B 1—B 4, vilken enligt nu gällande bestämmelser icke är berättigad till fri läkarvård jämte läkemedel annat än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, må från och med den 1 juli 1924 på tullverkets bekostnad komma i åtnjutande av sådan förmån jämväl i det fall, att behovet av läkarvård icke är föranlett av skada till följd av olycksfall i tjänsten;

III) avslå herrar Julins och Thulins motion I: 73;

IV) avslå samma motionärers motion I: 74;

V) avslå herrar Lindskogs och Lovéns motion II: 50;»

av herrar *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *J. Jönsson* i Revinge, *J. D. Norman* och *S. Persson* i Fritorp, som ansett utskottets yttrande beträffande motionen II:105 bort från och med sista stycket å sid. 24 hava följande lydelse:

»Intill dess en sådan allmän utredning, som av lönenämnden i det föregående ifrågasatts, kommit till stånd, har det syntts lönenämnden knappast lämpligt att, på sätt motionärerna föreslagit, för ett enstaka verks del utsträcka ifrågavarande förmån till nya personalgrupper eller medgiva den personal, som redan i viss omfattning vore berättigad till läkarvård på verkets bekostnad, en utvidgad rätt i sådant hänseende. Till denna lönenämndens ståndpunkt ansluter sig ock utskottet, och kan utskottet alltså icke biträda motionärernas yrkande;»

samt att utskottet bort förty hemställa,

»att riksdagen må

I) i anledning av — — — motioner (I:34, II:38 och 39),

a) besluta — — — föreslagits;

b) för budgetåret 1924—1925 för tullverket godkänna följande

Ordinarie stat.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Summa *förslagsanslag* kr 14,820,000.

c) i riksstaten — — — tullmedel;

d) förklara — — — bestämt;

II) avslå herrar Ljungbergs och Andersons i Råstock motion II:105;

III) avslå herrar Julins och Thulins motion I:73;

IV) avslå samma motionärers motion I:74;

V) avslå herrar Linskogs och Lovéns motion II:50.»